

S. M.

**Tryb poboru podlegających zwrotowi
stypendiów i zasiłków pieniężnych,
udzielonych studentom szkół
wyższych**

Palestra 8/6(78), 53-54

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

sadniały pogląd, że na ich podstawie strony nabyły jakiekolwiek prawa podmiotowe, a zwłaszcza prawo żądania wszczęcia postępowania administracyjnego w celu zastosowania przepisów tego dekretu i rozporządzenia. Pogląd taki prowadziłyby do nieuzasadnionego wniosku, że dekret i rozporządzenie stworzyły szczególnie postępowanie, w którym prawomocne orzeczenia sądowe i ostateczne decyzje administracyjne o należnościach państwowych mogłyby być wzruszane wbrew zasadzie, że wyroki sądowe i decyzje administracyjne mogą być uchylone lub zmienione tylko w wypadkach oraz w trybie określonych w przepisach dla nich postępowaniu sądowym lub administracyjnym.

Częściowe zaniechanie ustalania zobowiązań podatkowych w zakresie podatku od lokali

Stosownie do przepisów dekretu z dn. 20 maja 1955 r. o niektórych podatkach i opłatach terenowych (tekst jednolity: Dz. U. z 1963 r. Nr 16, poz. 87) na najemcach zajmujących m. in. lokale mieszkalne ciąży obowiązek podatkowy w postaci podatku od lokali. Wymiar tego podatku określa obecnie art. 20 dekretu, przy czym w stosunku do najemców objętych przepisem art. 4 dekretu o najmie lokali stawka podatku wynosi 200% należnego czynszu. Jeżeli jednak osoby wymienione w art. 4 dekretu o najmie lokali zajmują powierzchnię mieszkalną ponad obowiązujące w danej miejscowości normy zaludnienia i są z tej przyczyny obowiązane opłacać czynsz za nadwyżkę powierzchni mieszkalnej według tabeli stawek czynszowych (tabela Nr 1), to podatek od lokali należało obliczać od dwóch podstaw: od czynszu opłacanego za powierzchnię lokalu w granicach norm zaludnienia według stawki 200% i od czynszu opłacanego za powierzchnię ponadnormatywną według stawki 20%.

W ubiegłych latach Minister Finansów co roku ustalał doraźnie zwolnienia od obowiązku opłacania podatku od lokali przypadającego od nadwyżki powierzchni mieszkalnej, ale miało to zastosowanie do jednorocznego wymiaru tego podatku (na rok 1963 stosownie do zarządzenia z dnia 19 stycznia 1963 r. Mon. Pol. Nr 6, poz. 31). Na podstawie zarządzenia Ministra Finansów z dn. 14 kwietnia 1964 r. (Mon. Pol. Nr 29, poz. 128) zaniechanie ustalania obowiązku podatkowego w zakresie podatku od lokali przypadającego od nadwyżki powierzchni mieszkalnej (a tym samym ustalenie go w wysokości dotychczasowej) uzyskało charakter stały z mocą od 1 stycznia 1964 r.

Tryb poboru podlegających zwrotowi stypendiów i zasiłków pieniężnych, udzielonych studentom szkół wyższych

W wypadkach określonych rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1964 r. w sprawie pomocy materialnej dla studentów szkół wyższych (Dz. U. Nr 4, poz. 23) jednostka państwowa, która udzieliła stypendium fundowanego, ma prawo żądać zwrotu tego stypendium, przy czym przysługuje jej uprawnienie do ustalenia czasu i terminu spłaty stypendium w okresie nie dłuższym niż 5 lat.

W razie niedotrzymania przez dłużnika (stypendystę) terminu spłaty stypendium, należne kwoty — jeżeli były one wypłacane ze środków budżetu Państwa (jednostek budżetowych) oraz ze środków własnych przedsiębiorstw państwowych i PZU

— podlegają dochodzeniu i ściągnięciu w trybie przewidzianym w rozporządzeniu Ministra Finansów z dn. 28 czerwca 1955 r. w sprawie przymusowego ściągania niektórych należności państwowych (Dz. U. Nr 32, poz. 193 z późn. zm.). Natomiast kwoty stypendium wypłacone ze środków własnych innych jednostek fundujących (nie państwowych) podlegają ściągnięciu w trybie egzekucji sądowej.

Ustalenie powyższego trybu zwrotu stypendium fundowanego nastąpiło w zarządzeniu Ministra Finansów z dnia 5 marca 1964 r. (Mon. Pol. Nr 18, poz. 82).

Charakter prawny zasiłku rodzinnego

W dziale orzecznictwa miesięcznika „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” (Nr 1 z 1964 r.) zostało opublikowane interesujące orzeczenie Sądu Najwyższego, które omawia charakter prawny zasiłków rodzinnych.

Wobec przekazania Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia w trybie art. 388 k.p.c. zagadnienia prawnego, czy do roszczenia pracodawcy przeciwko pracownikowi o zwrot niesłusznie pobranego zasiłku rodzinnego ma zastosowanie przepis art. 473 k.z., Sąd Najwyższy uchwałą z dn. 9 maja 1962 r. (Nr 360 11/62) udzielił odpowiedzi, że do takiego roszczenia pracodawcy przepis art. 473 k.z. nie ma zastosowania.

W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy bliżej scharakteryzował pojęcie zasiłku rodzinnego, przypominając jednocześnie uchwałę S.N. z dn. 24.II.1955 r. w tej samej materii, wpisaną do księgi zasad prawnych (OSN z 1956 r., poz. 91).

Według uzasadnienia uchwały S.N. zasiłek rodzinny należy się pracownikowi nie od pracodawcy, jako jego świadczenie za pełnioną pracę, lecz od innych podmiotów. Zasiłki rodzinne wprowadzone w formie ubezpieczenia rodzinnego dekretem z dn. 28.X.1947 r., jeśli nawet są płacone przez pracodawcę, to nie z jego funduszy, lecz z funduszy i na rachunek ZUS. Pracodawca jest więc tylko płatnikiem zasiłku, który jest wypłacany pracownikowi bez względu na rodzaj i jakość pracy, jak również bez względu na wysokość wynagrodzenia za pracę. Więcej nawet, w niektórych wypadkach uprawnienia do zasiłków rodzinnych w ogóle nie są uzależnione od pozostawania w stosunku pracy.

Zasiłki rodzinne są więc typowymi świadczeniami socjalnymi, obciążającymi nie pracodawcę, lecz ZUS, i nie mogą być poczytane za świadczenia pracodawcy, których odpowiednikiem byłoby roszczenie pracownika wynikające z umowy o pracę w rozumieniu art. 473 k.z. Jeżeli pracodawca jako płatnik zasiłku wypłacił zasiłek rodzinny w rzeczywistości pracownikowi nie przysługujący i zmuszony był zwrócić ZUS-owi odpowiednie kwoty, to może z kolei dochodzić od pracownika zwrotu nienależnego świadczenia (art. 128 k.z.) i nie jest związany w dochodzeniu tego roszczenia terminem, o którym mowa w art. 473 k.z.

Na marginesie należy zauważyć, że na podstawie rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dn. 18.IX.1963 r. (Dz. U. Nr 42, poz. 236) zostały zmienione przepisy w sprawie wysokości zasiłku rodzinnego. Nowe przepisy stosuje się począwszy od wypłaty zasiłku rodzinnego przysługującego za miesiąc wrzesień 1963 r.

S. M.